

Мариана Тинчева-Еклесия

Докосване до мечта

А Той рече: на какво е подобно царството Божие и на какво да Го оприлича? Прилича на синапово зърно, което човек взе и посея в градината си; то израсна и стана голямо дърво, та небесните птици си виеха гнезда в клоните му.

(Лук. 13:18–19)

Когато бях дете, в празнични дни моята набожна баба ме водеше в храма „Св. Троица“ в Плевен и аз се пленявах от рисунките върху стените. Най-много ми харесваше майката в скута с дете, озарено от светлината на звезда, а наоколо пастири. Баба казваше, че това е детето Исус, родено с новата Витлеемска звезда, която мъдреците видели, затова дошли за се поклонят... В шестгодишната ми глава стенописът оживяваше с красота и истини, каквито баба ми навярно не подозираше. И други рисунки върху стените виждах, но не разбирах добре. Когато сочех с пръст и питах какво е това, баба казваше да не говоря, да не преча на хората, защото всички богомолци в храма трябва да мълчат, а на момичетата и жените е забранено за говорят! Едва тогава забелязах, че облечените в блестящи дрехи свещеници в олтара наистина са само мъже, те говорят и пеят нещо неразбираемо, но не знаех защо е така.

Баба каза, че е тайна, за която дори нямам право да питам...

През 1986 г. бях на 36, когато започнах да пиша романизирана биография за първата българска учителка Анастасия Димитрова, отворила училище за момичета през 1841 г. в епохата на българското възраждане. Тогава с изумление открих, че допреди век и половина на момичетата из Османската империя е било забранено да получават грамотност по светски науки, тъй като девическото просвещение се считало грях; следователно знанията на девойките по свещена история, география, смятане били срамота! После с недоумение съзирах как непросветените хора на Плевен заключили с голям катинар килията на храма „Св. Николай“, където било училището, върху вратата написали, че даскалицата е безбожница! Дори и така, плевенското училище за момичета – отричано, охулвано и събаряно, продължавало да съществува, защото вече мнозина прозирали: майката е най-първа учителка на децата.

Как ще просветлява невръстни чеда, ако тя самата е безбуквена и неграмотна?...

Бях на 46, в края на богословското си образование, когато по нелепа причина се наложи да прекрача прага на олтара във време, когато малката църквица „Св. Николай“ в София беше препълнена с богомолен народ за храмовия празник. Свещеникът четеше молитва за петохлебие в центъра на храма, а клисарят в олтара сгъваше шумящи хартии, които дразнеха присъстващите. Четящият няколко пъти помоли някой от нас да каже на човека в олтара да спре шума, но никой не тръгна.

Тогава отидох до олтарните дври, извиках към възрастния мъж, но той не чуваше. Направих съдбовната крачка, като прекрачих в Светая светих и чух всеобщ възглас на негодувание – жена в олтара пред очите

на всички? В първия миг не осъзнах грешката си, но когато един певец от клира ме нарече „Безбожница!“ и ме прогони заради своеволието да вляза в олтара, напуснах бързо с чувство за непреодолима вина.

Възрастна богомолка дори ми предрече, че ако не постя и не се изповядам за греха, до три дни ще умра! Една седмица не посещавах лекциите в богословския факултет заради случая в „Свети Николай“. Грях или не, вече съзнавах, че трябва да се смиря и да приема онова, което в Православната църква се нарича канон – жената няма право да свещенодейства, да проповяда от амвона, да поучава в храма. Толкова! Щом правилото е установено от традициите, трябва да приема, че е необходимо. Но случаят се разчул бързо. Преподавателят по литургика в Богословския факултет събщи пред всички студенти уж случайно: „Една жена е влязла в олтара на храма «Св. Николай» по време на служба. Може би тя иска да стане епископ?“

Наведох глава и стиснах устни, защото разбирах, че става въпрос за мен. И всички се досетиха за какво непростимо деяние, извършено от мен, става дума. Въздържах мъката си; само отправих очи към стената, където беше иконата на Иисус Христос, и мислех: „Господи, Ти знаеш, че изобщо не искам да стана свещеник или епископ; не искам да влизам в олтара и да говоря в храма. Но нима всичкото притеснение е само защото съм жена?“

В началото на ноември 2005 г. видинският митрополит Дометиян се обади по телефона, за да попита: имам ли възможност и желание да участвам в тържествата по повод празниците на християнското семейство и православната младеж, като пътувам из епархията за срещи в училища, читалища, храмове. Веднага отговорих: „да“! Но като чух препоръката да говоря хем в църковно-православен стил, хем съвременно и актуално, се разколебах – ще се справя ли с доверието?

Срещите започнаха два дни преди празника. На 19 ноември следобед отпътувахме с йеромонах Антим, игумен на Клисурския манастир „Св. Кирил и Методий“ към читалището във Вършец. Тук въпреки студа дойдоха много ученици, родители, свещенослужители. Словата за празника бяха кратки, излизаха с пара пред светлините на прожекторите и бяха насочени към любовта, търпението, запазването на съвременното християнско семейство. На следващия ден продължихме към Монтана. Храмът беше препълнен за Божествената литургия и за радостта на празника, осветяващ родители и деца в едно семейство. По обед отпътувахме към читалището в Лом, пълно с ученици. Те вече знаеха за Мариам, тригодишна въведена в йерусалимския храм, за да остане за

поучение в благочестие от най-ранна възраст...

По мръкнало се отправихме към Видин. Когато влязохме с колата в града, митрополит Дометиан предложи да минем първо край сградата на катедралния храм „Св. вмчк Димитрий Мироточиви“, чиято фасада преди месец била обогатена с ношно осветление. Храмът изглеждаше импозантен, недосегаем, небесен... Извиках от вълнение, а владиката каза:

„Утре след причастния тропар на литургията вие ще говорите за християнското семейство от амвона.“

Дъхът ми спря от смут и страх – как така ще говоря от амвона в този огромен храм? Какво ще кажа на хората? Ами забраната на апостола – жена да не говори в църква? Това „мото“ бях чувала от свещеници и мисионери стотици пъти...

След минута благодарих за доверието и признах, че не съм достойна за подобна чест; по-добре е да говоря по време на ранната следобедна среща в читалището. Дядото ме окуражи:

„Сигурен съм, че ще се справите, но до утре ще решите сама.“

В хотела до среднощ не заспах – откъде настъпиха изненадата и страхът за амвона? По някое време се сетих – Бог, Който записва всичко, включително и въпросите ни в Книгата на живота, ми дава отговор на недоуменията през годините – защо жената е толкова грешна, че няма право да докосне вратата на олтара? Нали тя е майка и на момчетата, които след време стават достойни свещенослужители? Тя ги кърми, възпитава, направлява... Не мислех, че нейната „нечистота“ е великата тайна за недостойнството ѝ да говори или да пее в храма. Но заедно с това удивление не страдах от забраната.

Съзнавах, че неслучайно Бог е пожелал да се въплъти по плът в женска утроба – Той би могъл да сътвори Месия от Своето небитие, тъй както е сътворил първите хора... Нали жената все пак е човек, чрез който идва светът.

До полунащ се молах на Исус Христос да не се отказвам от словото в храма, а да кажа онова, което е по Негова воля.

В църквата за празника бяха събрани стотина човека. Митрополит Дометиан водеше празничната богослужба в олтара; след причастния тропар погледна към мен. Дадох знак, че не съм се отказала и той съобщи, че ще говоря. Заех мястото, поздравих всички, но после не говорех аз. Беше Онзи, за Когото няма забрани и бариери; Онзи, Който изпълва мислите и сърцата ни, щом сме повярвали в Него и сме го избрали за свой водач. След думите се оттеглих в служебната стая, защото не знаех какво съм казала; дали е стигнало до сърцата на мъже и жени, събрани

под купола. Все пак за мен това беше докосване до мечта...

На обед владиката събщи, че от 17:30 ч. сме поканени за разговор във Видинската телевизия, която ще излъчи предаване за празника Въведение Богородично и съвременното християнско семейство... В студиото се чувствах спокойна.

От истината за нашето ново битие бях прозряла, че новият амвон, от който масово се разпространяват слово и събитията на XX и XXI век, е микрофонът, обективът, екранът...

Оттук идват и опасенията на много богослови: какви семена ще посее новият проповедник, щом се слуша и възприема от милиони хора в различна възраст?

Следващата година за празника Въведение Богородично и Деня на християнското семейство отново се докоснах до мечтата си – бях поканена в храма на Видин.

От началото на март 2007 година имах възможност да живея и работя като екскурзовод в Клисурския манастир „Св.

Кирил и Методий“, където няколко пъти на ден в храма говорех за историята на християнството, пътя му сред славянските народи; вярата в Божието всемогъщество, продължаващия живот на душата в небесното царство... Сред мнозинството само двама мъже изказаха недоволство, че жена говори за Бога в храма. Ала радостта от срещите с хиляди гости и вярващи не помрачи душата ми. Бог позволява на всички живи същества да Го обичат, да Го възхваляват, да Му благодарят.

И блажен е, който се докосне до Неговата неограничаваша любов.

КРАЙ

© 2009 Мариана Тинчева-Еклесия

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11479>]